

пасажирського транспорту буде покращено, що позитивно скажется на якості його послуг і, в кінцевому підсумку – на якості життя населення Білорусі.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Міністерства транспорту і комунікацій Республіки Білорусь. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.facebook.com/pages/category/Government-Building/Міністерство-транспорту-і-комунікацій-Республіки-Білорусь-1504008823224423/> – Дата доступу: 08.02.2020

2. Об інформації, інформатизації і захисті інформації: Закон Респ. Білорусь, 10 листопада 2008 р. № 455-3 // Pravo.by [Електронний ресурс] / Нац. правовий Інтернет-портал Респ. Білорусь. – Режим доступу: <http://pravo.by/document/?guid=3871&p0=h10800455>. – Дата доступу: 25.02.2020.

3. В Бресті оплатити поїзд можна буде зі смартфона [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kp.by/daily/26789.4/3823015/>. – Дата доступу: 25.02.2020.

4. В Борисові запустили систему оплати міського транспорту по QR-КОД [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://adt.by/v-borisove-zapustili-sistemu-oplaty-gorodskogo-transporta-po-qr-kodu/>

5. Система оплати поїзду по QR-коду працює в Гомелі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.echo.az/?p=64584>. – Дата доступу: 27.02.2020.

Дзюблюк О.В.,
д.е.н., проф.,

Тернопільський національний економічний університет

ЕЛЕКТРОННІ ФОРМИ ГРОШЕЙ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ

Розвиток соціально-економічних відносин, науково-технічний процес, масове впровадження комп'ютерних технологій у банківський бізнес сприяли його усе більшій діджиталізації, що об'єктивно зумовлює потребу у збільшенні швидкості переміщення інформації щодо платежів і розрахунків. А оскільки паперові інформаційні носії, як власне і самі паперові гроші, представляють собою дорогий і повільний спосіб передачі даних та грошової взаємодії суб'єктів ринку, то природно, що активне впровадження електронних грошей в економічне життя суспільства є невід'ємним елементом сучасних господарських відносин.

Електронні гроші виникли у результаті еволюції грошового обігу як наслідок діджиталізації банківської справи, розвитку мережі Інтернет та широкого впровадження сучасних цифрових технологій у банківський бізнес. Саме із початком активного використання електронно-обчислювального обладнання та електронних технологій у сфері виробництва і обігу стало можливим перейти від паперових носіїв інформації у грошовій сфері до передачі даних про здійснені платежі у електронному виді. Адже електронні гроші, маючи дематеріалізовану

форму, являють собою просто число, тобто чисельне вираження цінності товарів і послуг, відображене банківськими установами на рахунках клієнтів.

Вихідною точкою появи електронних грошей вважається процес вмонтування мікропроцесора (мікрочіпа) у карти, емітовані банками. При цьому, на відміну від кредитних і дебетових карт, які надають доступ до безготівкових грошей на банківських рахунках, електронні гроші, розміщені на карті з мікропроцесором, являють собою інформацію в електронному вигляді про грошові зобов'язання емітента карти, збережену на технічному пристрої. Інакше кажучи, електронні гроші мають інформаційний характер. Це означає, що на відміну від матеріальних носіїв грошових відносин, нерозривно пов'язаних із вартістю самих грошей, що переміщалися разом з нею до нового власника, у разі використання електронних грошей у диджиталізованому платіжному обороті комп'ютер є лише інструментом доступу до таких грошей, але уже не містить тісного взаємозв'язку із самою грошовою цінністю, так як при передачі безготівкових грошей новому власнику грошовий носій (картка) залишається у володінні сторони, яка переказує кошти. На практиці це означає, що у процесі еволюції грошей на кожному етапі їхнього розвитку відбувається зниження витрат і підвищення швидкості грошового обороту, при цьому рух грошей стає усе зручнішим.

Отже однією із головних причин переходу до активного використання електронних грошей є економія витрат обігу і підвищення рівня банківського обслуговування, зокрема суттєве прискорення здійснення розрахунків, що є безпосереднім наслідком диджиталізації банківського бізнесу. Крім того, перевагою електронних грошей є також те, що вони набагато дешевші в обслуговуванні та практично не можуть бути підроблені або вкрадені, на відміну від традиційних грошей на паперових носіях у вигляді банкнот або чеків. Таким чином, під електронними грошима слід розуміти таку форму кредитних грошей, використання якої для платежів і розрахунків здійснюється за допомогою електронних засобів передачі і обробки інформації. Інакше кажучи, електронні гроші можна визначити як спеціальні електронні способи зберігання грошової вартості за допомогою технічного пристрою, що може використовуватись для здійснення платежів на користь інших осіб.

Слід наголосити, що до електронних грошей належать передусім гроші на рахунках комп'ютерної пам'яті банків, розпорядження якими здійснюється за допомогою спеціального засобу доступу до банківського рахунку у вигляді платіжної картки. Платіжна картка в якості носія кредитних грошей може бути використана одним із двох способів: по-перше, для отримання із поточного рахунку готівки в касі банку чи банкоматі у будь-який час; по-друге, для здійснення платежів при придбанні товарів і оплаті боргів у розрахунках між юридичними і фізичними особами. До цієї ж групи належать також смарт-картки або електронні гаманці, що мають вбудований мікропроцесор із зазначенням внесеної грошової суми, тобто вони є аналогом платіжних карток. На основі запрограмованої у чипі інформації угоди за такою картокою можуть здійснюватися в автономному режимі.

У такому розумінні електронні гроші (як справжні гроші) слід відрізняти від так званих мережевих грошей, що за своєю суттю є програмним забезпеченням,

яке здійснює переказ коштів за допомогою електронних комунікаційних мереж, в тому числі через Інтернет, у межах певної електронної платіжної системи. У цьому разі слід вести мову не так про гроші, як про передплачений фінансовий продукт, котрий володіє певною цінністю, що представлена у вигляді попередньо депонованих законних грошових коштів на банківському рахунку оператора електронної платіжної системи. Такі інструменти здатні організувати процес обміну на ринку як у віртуальному просторі, дозволяючи уникнути тимчасових і просторових обмежень, так і в реальному світі, але тільки в межах певної електронної платіжної системи. До цієї ж форми можна віднести і так звані «криптовалюти». Однак такий інструмент не є грошима у буквальному розумінні цього слова.

Таким чином, справжніми електронними грошима є гроші на рахунках комп'ютерної пам'яті банків, при чому за своєю економічною сутністю такі гроші не слід відносити до якоїсь принципово нової форми кредитних грошей, що докорінно відрізняється від усіх попередніх форм. Адже в основі їхнього функціонування, як і при використанні чеків, є попереднє розміщення певної суми коштів на банківському рахунку, тобто у вигляді депозиту. А кінцевий платіж і погашення боргових зобов'язань за розрахунками між суб'єктами ринку здійснюється тільки після переказу коштів із одного банківського, тобто депозитного, рахунку на інший, не залежно від того, що саме слугує інструментом ініціювання цього переказу. Тому банківські електронні гроші є за своєю суттю депозитними грошима, котрі не зникнуть і не будуть замінені появою численних фінансових інструментів та «криптовалют», як і сам банківський бізнес, навіть в умовах його повної диджиталізації.

Домінова І.В.

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ БЕЗКОНТАКТНИХ ПЛАТЕЖІВ В УКРАЇНІ

Інновації стали невід'ємною частиною ведення банківського бізнесу. За останні двадцять років банки значно модернізували банківське обслуговування шляхом впровадження інноваційних рішень. На сьогодні, клієнту для здійснення банківських операцій не обов'язково відвідувати відділення банку, оскільки можна здійснити безліч операцій дистанційно? через системи Інтернет-банкінг та мобільний банкінг. Однак банки не зупинились на цьому і продовжують впроваджувати інші інноваційні послуги, насамперед, це можливість здійснювати безконтактні платежі за допомогою карток оснащених NFC-чіпом, смартфонів, смарт-годинників чи інших пристроїв. Тому вважаємо актуальним дослідити переваги та недоліки безконтактних платежів та прослідкувати тенденцію використання цієї функції українцями.

Безконтактні платежі забезпечуються завдяки NFC-чипам – маленьким мікросхемам, які є в більшості сучасних смартфонів і планшетів, а також у багатьох смарт-годинниках і деяких «розумних» браслетах. Ці чипи можуть